

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ЯК ГОЛОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

*Крилова О.І., ОКР «спеціаліст», гр. ФіК- 13с-2,
Науковий керівник: Грінштейн О.М., к.е.н, доц.,*

*кафедри фінансів
Донецький державний університет управління,
м. Донецьк*

Для ефективного функціонування національної економіки важливою складовою є державний бюджет як один з провідних елементів фінансової системи. В останні роки актуальнішою стає проблема створення умов, які сприятимуть стабілізації фінансової системи держави, економічному зростанню, подоланню інфляційних процесів і залежності держави та економічних суб'єктів від зовнішніх джерел фінансування. Тому в Україні проблема удосконалення механізму керування державним боргу стає пріоритетною, особливо, у зв'язку із збільшенням обсягів зовнішнішнього боргу держави.

Важливе значення державного боргу у фінансовій системі держави і розвитку економіки обумовило увагу дослідників до різних його аспектів, серед яких Г. Барро, Дж. Бьюкенена, П.Елворта, Н.Калдора, Дж.Кейнса, А.Лернера, К.Маркса, Г.Масгрейва, Л.Мауера, Ф.Махлупа, Ф.Модильяни, Л.Пазинетти, Д. Рикардо, А.Смита. Теоретичним і практичним питанням державного боргу присвячено роботи українських дослідників: Л.М. Юревича, В.А Андрущенко, О.І. Барановського, З.О. Лютого, О.В. Плотнікова, Н.В. Зражевської, Я.В. Онищук, Н.Б. Ярошевича та інші.

Не зважаючи на досягнення вітчизняних і закордонних вчених по даній проблематиці, варто відмітити, що існує необхідність дооцінки, узагальнення, доробці з урахуванням особливостей економіки України.

Загальною метою дослідження є аналіз розміру державного боргу України та виявити шляхи удосконалення механізму керування ним.

Державний борг загалом є достатньо складним механізмом, функціонування якого залежить від дій багатьох суб'єктів ринкових відносин. Тому управління державним боргом потребує використання цілої системи методів з його регулювання. Ці методи є актуальними за умови виявлення проблем, які існують в цій сфері. Тому спочатку необхідно проаналізувати загальний стан державного боргу України і

визначитись, наскільки взагалі є ефективною поточна політика з його управління [1].

Таблиця 1

Державний борг України, тис. грн. 2010-2012 рр. [2]

	Роки		
	2010 р.	2011р.	2012р.
Загальна сума державного та гарантованого державою боргу	432235410,19	433801590,51	515510561,42
Державний борг:			
внутрішній борг	323475202,05	324552277,94	399218234,12
зовнішній борг	141662098,06	141029509,06	190299297,70
	181813103,99	183522768,88	208918936,42

Сукупний державний (прямий) і гарантований борг України в 2010 році зріс на 36,4%, або на 14,476 млрд. дол., - до 54,289 млрд. дол. (432,235 млрд. грн.) [3].

Протягом 2011-2010 рр. сукупний державний борг збільшився на 15,662 млрд. грн. (15%), а у 2012 р на 81,71 млрд. грн. (21%).

Державний борг України протягом II кварталу 2013 року збільшився на 3,01% порівняно з відповідним показником станом на 1 квітня цього року і становив 439,243 млрд. грн. Зокрема, державний внутрішній борг України протягом II кварталу ц.р. зріс на 7,2%, до 232,018 млрд. грн. [4] При цьому заборгованість перед банківськими установами знизилась на 1,1%, до 2,976 млн. грн., а внутрішня заборгованість зросла на 7,2%, до 229,043 млрд. грн. Державний зовнішній борг України на кінець II кварталу ц. р. становив 25,926 млрд. дол. та знизився порівняно з I кварталом на 1,3%. В тому числі заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями станом на 1 липня 2013 року становила 17,83 млрд. дол., що на 1,3% більше, ніж станом на 1 квітня ц.р., за середньостроковими зобов'язаннями – 6,249 млрд. дол. (-8,4%), а заборгованість за іншими зовнішніми зобов'язаннями – 1,846 млрд. дол. (0,3%) [4].

Загалом по статистичним даним Міністерства фінансів державний борг України має тенденцію постійного росту, що обумовлюється неефективною діяльністю уряду та низьким рівнем економічного росту. Тому має рацію розробити механізм та шляхи удосконалення політики керування державним боргом України.

Отже, сьогодні актуальним залишається питання щодо зменшення державного боргу, причиною якого є дефіцит бюджету країни. Враховуючи специфіку стану державної заборгованості України дуже важливо розробити комплексну систему показників, які, окрім загальної платоспроможності та тимчасової ліквідності, включали б також індикатори безпечного боргового навантаження на бюджет. Структура і розмір державного боргу мають прогнозуватися в інтервалі на декілька років та навіть десятиріч для того, щоб забезпечити збалансований бюджет, стабільне економічне зростання й потужну фінансову систему. Проблеми державного боргу повинні стати окремим напрямом дослідження у сферах економічного аналізу, прогнозування, фінансового менеджменту, господарського права. До принципових моментів, на яких варто зосередити увагу є доходи як головного, так місцевих бюджетів, визначання граничну межу частки зовнішнього та внутрішнього боргу та витрат на їхнє обслуговування в структурі державних витрат; використання світового досвіду врегулювання боргу.

Література

1. Макар О.П. Вдосконалення системи управління державним боргом як передумови економічного зростання / О.П. Макар / Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.1. – С. 286-291
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України / [Електроний ресурс] - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/file/link/287173/file/31-01-2011.pdf>
3. Державний борг України / [Електроний ресурс] - Режим доступу: <http://newsru.ua/finance/27jan2011/gosdolg.html>
4. Державний борг України – майже 440 млрд грн. / [Електроний ресурс] - Режим доступу: <http://zik.ua/ua/news/2013/08/24/426098>